

Statsrådsberedningen

Kansliet för allmänna rådet och Coreper 1

Allmänna rådets möte den 25 juni 2024

Kommenterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen

2. (Ev.) A-punkter

Lagstiftande verksamhet

3. Transparensdirektivet

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Den 12 december 2023 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om fastställande av harmoniserade krav på den inre marknaden vad gäller transparens kring intresserepresentation för tredjeländers räkning. Direktivet ingår i ett paket till försvar av demokratin., vars syfte är att genom ökad insyn hantera det hot som utländsk påverkan utgör och samtidigt uppmuntra medborgarengagemang och demokratisk delaktighet. Direktivet syftar dels till att säkerställa en välfungerande inre marknad för aktörer som agerar som opinionsbildare på uppdrag av tredjeland, dels till att öka insynen i verksamheter som innebär intresserepresentation på uppdrag av tredjeland.

Direktivet föreskriver harmoniserade krav på aktörer som på uppdrag av tredje land bedriver intresserepresentation. Med intresserepresentation avses verksamhet som har till syfte att påverka utveckling, utformning eller genomförande av politik, lagstiftning eller offentliga beslutsprocesser i unionen. Enligt direktivet ska aktörerna registrera sig i nationella register som medlemsstaterna ska inrätta och tillhandahålla information om sina aktiviteter, uppdragsgivare och finansiella transaktioner. Skyldigheten omfattar såväl civilsamhällets organisationer, företag och privatpersoner. Aktörer som bryter mot direktivets bestämmelser ska av medlemsstaten åläggas sanktioner i form av administrativa böter.

Vid allmänna rådets möte den 29 januari 2024 hölls en första orienterande diskussion då medlemsstaterna lämnade övergripande synpunkter på förslaget.

Under februari–april 2024 har förslaget gått igenom i sin helhet på rådsarbetsgruppsnivå.

Vid allmänna rådets möte den 25 juni 2024 ska återigen en orienterande politisk diskussion genomföras, med fokus på centrala frågeställningar kring direktivet.

Förslag till svensk ståndpunkt

Transparens och öppenhet främjar ett högt förtroende för det demokratiska styrelseskicket. Det är dock inte uppenbart att EU-lagstiftning som syftar till att harmonisera den inre marknaden är det instrument som bör komma i fråga för att hantera den typ av påverkan som förslaget omfattar. En sådan reglering kan inverka negativt på den fria åsiktsbildningen, som utgör en av grundvalarna för det demokratiska styrelseskicket. Regleringen måste därför tillgodose särskilt höga krav på ändamålsenlighet och proportionalitet och behöver säkerställa att grundläggande rättigheter och friheter som yttrande- och föreningsfrihet värnas. Vidare är det avgörande att regleringen inte kommer i konflikt med grundlagsregleringen om allmänna handlingars offentlighet.

Det civila samhället och näringslivet behöver ges goda förutsättningar att bidra till samhällsutvecklingen och ska inte åläggas oproportionerliga hinder mot att delta i den allmänna debatten och bidra till offentligt beslutsfattande. Det är angeläget att berörda aktörer, särskilt små och medelstora, inte påförs en oproportionerligt tung administrativ börda.

Vad gäller de centrala delarna av förslaget anser regeringen att enbart aktörer som agerar till förmån för tredje lands räkning bör omfattas. Tillämpningsområdet bör vidare begränsas till att enbart omfatta kontakter eller kommunikation med politiska beslutsfattare. Direktivets harmoniseringsnivå bör dessutom vara begränsad, och inte innebära full harmonisering, så att medlemsstaterna ges handlingsfrihet kring exempelvis utformning och administration av nationella register och krav på aktörerna. Regeringen välkomnar en betydande omarbetning av förslaget, i linje med den svenska ståndpunkten.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Samråd med EU-nämnden den 26 januari 2024 inför den första diskussionen under Allmänna rådets möte den 29 januari 2024.

Överläggning skedde med konstitutionsutskottet den 9 april 2024.

Dessförinnan muntlig information den 15 februari och skriftlig information den 23 januari 2024.

4. Övriga frågor

Icke lagstiftande verksamhet

5. Förberedelse av Europeiska rådets möte 27–28 juni: slutsatser

Förslagets innehåll

Rådet ska förbereda Europeiska rådets möte den 27–28 juni med utgångspunkt i ett utkast till slutsatser. I riktlinjerna till slutsatserna står Ukraina, Mellanöstern, säkerhet och försvar, konkurrenskraft, EU:s nästa institutionella cykel och övriga frågor. Under övriga frågor står migration, Georgien och Svarta havet.

Förhandlingen av slutsatserna sker på Europeiska rådets möte och statsministern kommer att samråda med EU-nämnden inför detta.

Den dominerande frågan kommer att vara tillsättningen av högnivåposter inom EU:s institutioner. Europeiska rådets ordförande har kallat till ett informellt möte den 17 juni då en inledande diskussion ska hållas mot bakgrund av resultatet i valet till Europaparlamentet. Vid det ordinarie mötet i juni kommer Europeiska rådet eventuellt att föreslå en kandidat till posten som ordförande i kommissionen till Europaparlamentet. Regeringen verkar för en handlingskraftig ordförande i kommissionen.

Det handlar dock inte enbart om rollen som ordförande i kommissionen. Det pussel som ska läggas omfattar också posterna som ordförande i Europeiska rådet och EU:s höge representant. Ibland har även andra poster såsom Europaparlamentets talman varit en del av förhandlingen. Alla namn finns ännu inte på bordet. Olika kandidaturer kommer sannolikt att lanseras tätt inpå eller under mötet.

Förslag till svensk ståndpunkt

Det samlade resultatet av högnivåtillsättningarna bör präglas av politisk och geografisk balans som även tar fördelning mellan kvinnor och män samt mellan stora och små medlemsstater i beaktande.

Det är viktigt att Europeiska rådet fortsätter att hålla Ukraina högt på dagordningen och att EU fortsätter att stödja Ukraina politiskt, militärt, humanitärt, rättsligt och ekonomiskt så länge det behövs. Regeringen understryker vikten av att militärt stöd till Ukraina når fram så snabbt som möjligt.

Regeringen arbetar aktivt för att EU ytterligare ska öka trycket på Ryssland genom ytterligare sanktioner. Förhandlingarna om ett fjortonde sanktionspaket pågår i Bryssel och regeringen verkar för att resultatet ska bli så robust som möjligt, inklusive åtgärder mot rysk flytande naturgas och mot den ryska skuggflottan. Det är angeläget att paketet snabbt ska kunna antas.

Efter att Europeiska rådet i december 2023 beslutade att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina och Moldavien verkar regeringen nu för att förhandlingsramverken ska antas och de mellanstatliga konferenserna genomföras under det nuvarande belgiska ordförandeskapet.

Vad gäller Mellanöstern stödjer Sverige och EU förslaget om en vägkarta för vapenvila som presenterats av USA och som endosserats av FN:s säkerhetsråd. Det internationella samfundets fortsatta engagemang förblir centralt för att förmå parterna att acceptera förslaget samt att, i nästa steg, genomföra det. Den humanitära situationen i Gaza är katastrofal med ett enormt lidande för civilbefolkningen. Regeringen är tydlig med att den akuta situationen kräver en omedelbar humanitär vapenvila. Kvarvarande personer i gisslan som hålls fångna av Hamas måste omedelbart och villkorslöst frigges.

Det är centralt att EU, tillsammans med internationella och regionala aktörer verkar för att bidra till ett slut på kriget mellan Israel och Hamas, och att steg tas mot en framförhandlad tvåstatslösning. Regeringen stödjer att EU undersöker möjligheterna att genomföra en förberedande konferens, under förutsättning att den hålls vid rätt tidpunkt och i samarbete med regionala aktörer.

Regeringen välkomnar en starkare roll för EU inom säkerhet och försvar. Regeringen välkomnar initiativ som syftar till att stärka Europas försvarsindustri och göra den mer resilient, innovativ och konkurrenskraftig, vilket även bidrar till ett starkare stöd till Ukraina. Regeringen slår vakt om svensk försvarsindustris intressen, den transatlantiska länken och kompetensfördelningen mellan nationell nivå och EU-nivå. Det är samtidigt viktigt att arbetet med att stärka EU:s försvars- och beredskapsförmågor görs genom realistiska och vedertagna finansieringsmodeller. Regeringen är därmed kritisk till nya initiativ som finansieras genom gemensam upplåning på EU-nivå.

Mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget och erfarenheterna från Rysslands invasionskrig i Ukraina anser regeringen att det är viktigt att stärka EU:s arbete med civil beredskap och krishantering. Regeringen stödjer således initiativ som ökar hela samhällets motståndskraft och beredskap utifrån ett allriskperspektiv.

Ökad osäkerhet i Europas närhet innebär också behov av ökat fokus på EU:s inre säkerhet. Den organiserade brottsligheten har aldrig tidigare utgjort ett så stort hot mot EU och dess medborgare som idag. EU:s lagstiftande institutioner måste därför lyfta blicken under kommande mandatperiod och hitta ett gemensamt arbetssätt för att hantera detta politikområde på ett konstruktivt sätt där alla perspektiv tas omhand och viktas på ett mer ändamålsenligt sätt, givet samhällsutvecklingen. Regeringen är pådrivande i detta arbete och är aktivt engagerad i det arbete som bedrivs gemensamt av kommissionen och medlemsstaterna för att ta fram rekommendationer på hur brottsbekämpande myndigheter ska få bättre tillgång till digital information och bevisning.

Regeringen välkomnar att Europeiska rådet fortsätter att hålla EU:s långsiktiga konkurrenskraft på agendan. Som en uppföljning av Europeiska rådet i april, väntas diskussionen fokusera på att utveckla kapitalmarknadsunionen och på arbetet med en moderniserad inre marknad. Att stärka och ytterligare integrera EU:s kapitalmarknader är centralt för EU:s långsiktiga konkurrenskraft. En moderniserad inre marknad utgör också en viktig del. Regeringen stödjer aktivt detta arbete.

Under de senaste åren har diskussionen om EU:s utvidgning tagit förnyad fart och därmed även diskussionen om hur EU behöver anpassas för att kunna ta emot nya medlemmar. Regeringen välkomnar att en färdplan för EU:s interna reformarbete ska beslutas. Regeringen bedömer avseende anpassningar av EU:s institutionella system att nödvändiga sådana kan och bör genomföras utan fördragsändringar.

Det ligger i Sveriges intresse att den strategiska agendan för 2024–2029 och nästa kommission fokuserar på viktiga frågor, såsom stödet till Ukraina, säkerhet och försvar, hur EU förbereder sig för nästa utvidgning, konkurrenskraftsfrågor i bred mening, energi- och grön omställning, hantering av migrationen och bekämpning av gränsöverskridande organiserad brottslighet. EU:s arbete ska i alla delar bygga på tydliga krav på och efterlevnad av respekten för rättsstatens principer.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan (kommenterad dagordning) behandlades vid samråd med EU-nämnden den 17 maj 2024.

6. Unionens värden i Ungern – artikel 7.1 i EU-fördraget (motiverat förslag)

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Den 12 september 2018 antog Europaparlamentet ett motiverat förslag till

rådet om att aktivera artikel 7.1 i EU-fördraget mot Ungern. Europaparlamentet anser att situationen på ett antal identifierade områden i Ungern sammantaget utgör ett systemhot mot de värden som anges i artikel 2 i EU-fördraget och utgör en klar risk för att Ungern allvarligt åsidosätter dessa värden. Hittills har sex utfrågningar hållits i rådet mot Ungern, den senaste i maj 2023.

Förslag till svensk ståndpunkt

Regeringen ser med oro på utvecklingen för unionens värden i Ungern och välkomnar en ny utfrågning inom ramen för artikel 7-förfarandet. Respekt för de gemensamma värdena och ömsesidigt förtroende för medlemsstaternas rättssystem är en förutsättning för ett brett och djupt samarbete av den typ som EU utgör. Dessa grundläggande värden är inte förhandlingsbara och Ungern behöver visa att nödvändiga åtgärder vidtas inte bara avseende rättsväsendet, utan också på andra områden som korruption, mediefrihet, och för respekten av grundläggande rättigheter samt utrymmet för ett oberoende civilsamhälle att verka.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan om unionens värden i Ungern inom ramen för artikel 7-förfarandet behandlades senast i EU-nämnden den 10 november 2023 inför Allmänna rådet den 15 november 2023.

7. Övriga frågor: Ordförandeskapets framstegsrapport om EU:s framtid

Informationspunkt

Förslagets innehåll

Ordförandeskapet har sammanställt en framstegsrapport rörande diskussionerna om EU:s framtid med fokus på de interna reformer som krävs för att framtidssäkra unionen. I rapporten listas de möten där frågan diskuterats och det redogörs sakligt och korrekt för diskussionerna gällande fyra huvudområden inom ramen för framtidsdiskussionen: värden, politik, budget och styrning.

Vid Europeiska rådets möte i slutet av juni väntas en färdplan antas för det fortsatta arbetet med interna reformer i enlighet med slutsatserna från Europeiska rådets möte i december 2023. Framstegsrapporten redogör även för de diskussioner som förts i samband med allmänna rådet om vilka beståndsdelar en sådan färdplan skulle kunna innehålla.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan behandlades senast vid samråd med EU-nämnden den 15 mars 2024.